

Opschalen van grootschalig risicogericht testen

Samenvatting besprekdocument VWS tbv expertbijeenkomsten ethiek dd 12 en 17 maart

Versie 10 maart 2021

5.1.2e

Inleiding

Testen blijft een belangrijke pijler in de bestrijding van Covid-19. In de komende periode, totdat voldoende mensen zijn gevaccineerd, zal het van belang blijven dat er voldoende testcapaciteit is om zicht te houden op het virus en zo maatschappelijke en economische activiteiten weer meer mogelijk te maken.

Het kabinet heeft de ambitie uitgesproken dat in 2021 het testbeleid verder doorontwikkeld zal worden naar meer grootschaliger en risicogericht testen, ook van mensen zonder klachten of zonder bewezen contact met een index. . Voordeel van grootschalig testen is dat het zicht kan bieden op circulatie van SARS-CoV-2 in (delen van) de populatie en kan bijdragen aan indamming van het virus indien positief geteste mensen in isolatie gaan en hun contacten in quarantaine. Ook kan regelmatig testen gebruikt worden om mogelijke circulatie vroegtijdig op te sporen.

Begin januari 2021 is een start gemaakt om verder te onderzoeken hoe en wanneer grootschalig (risicogericht) testen een oplossing kan zijn in het opsporen en bestrijden van het virus. Met de uitrol van vier pilots in Lansingerland, Charlois, Bunschoten en Dronten hoopt VWS in samenwerking met GGD GHOR, GGDs, RIVM, gemeentes en universitaire onderzoekspartners verder zicht te krijgen op de (verspreiding van) het virus en opvolging van maatregelen om daar vervolgens lessen te trekken voor verdere implementatie. Deze kennis wordt verder aangevuld met resultaten uit nationaal en internationaal onderzoek op dit thema.

Huidige pilots grootschalig risicogericht testen

1. De pilots vallen niet onder de Wet op het bevolkingsonderzoek (Wbo), omdat covid-19 niet gezien wordt als een onbehandelbare aandoening.
2. Als gevolg zijn de pilots preventief gezondheidsonderzoek en daarmee niet vergunningsplichtig op grond van de Wbo.
3. Grootschalig testen gebeurt op aanwijzing van de minister van VWS op basis van artikel 7, 1e lid van de Wet publieke gezondheid (WPG): "In de situatie, bedoeld in artikel 6, vierde lid, geeft Onze Minister leiding aan de bestrijding en kan Onze Minister de voorzitter van de veiligheidsregio opdragen hoe de bestrijding ter hand te nemen, waaronder begrepen het opdragen tot het toepassen van de maatregelen, bedoeld in hoofdstuk V."
4. Aanpalende onderzoeken/vraagstukken rondom de pilots vinden niet plaats in het kader van de WPG en vallen daarom mogelijk onder de Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen (WMO).

Doelstelling

Het doel van grootschalig risicogericht testen is om in gebieden waar een hogere infectiedruk is of dreigt Covid-19 besmettingen op te sporen, **daarmee beter inzicht te krijgen op de (verspreiding van) het virus, en ketens van besmettingen te verbreken**. Bij grootschalig risicogericht testen wordt er breder getest dan de contactgroep (conform protocol bron- en contactonderzoek COVID-19). Naast mensen met klachten

(**symptomatisch**), worden ook mensen zonder klachten getest (**asymptomatisch**). Hierdoor kan mogelijke circulatie vroegtijdig worden opgespoord. Om deze ketens van besmettingen te kunnen verbreken is uitsluitend inzetten op grootschalig testen niet voldoende. Cruciale randvoorwaarden om grootschalig risicogericht testen succesvol te laten zijn, zijn een **hoge testbereidheid, een naleving van quarantaine- en isolatiemaatregelen en Corona gedragsregels**. Deze zijn dan onlosmakelijk verbonden met en daarmee een integraal onderdeel van grootschalig risicogericht testen. Grootschalig risicogericht testen kan zowel **gebiedsgericht alsook situationeel zijn**. Naast testen in afgebakende **geografische gebieden** kan grootschalig risicogericht testen worden **ingezet bij een situatie van lage testbereidheid of onder specifieke groepen**. Risicogericht grootschalig testen kan ingezet worden wanneer er sprake is van zorg over kwetsbare groepen of situaties (bijv. als er grote uitbraak is onder arbeidsmigranten die gezamenlijk wonen/reizen/werken). Dat kan bijdragen om sneller tot risicogericht grootschalig testen over te gaan.

Kanttekeningen bij GRT die VWS maakt

1. (Grootschalig risicogericht) testen alleen heeft niet als direct gevolg dat de infectiedruk omlaag gebracht kan worden. Om het virus terug te dringen is het essentieel dat 1) mensen meewerken aan het bron- en contact onderzoek (BCO), 2) contacten in quarantaine gaan en zich laten testen 3) mensen met positieve test uitslag in isolatie gaan. Dus uitsluitend grootschalig testen is geen oplossing voor het omlaag brengen van de infectiedruk.
2. Grootschalig risicogericht testen heeft niet als doel om de samenleving te openen.
4. De inzet van grootschalig risicogericht testen is geen doel in zichzelf. Het moet **in samenhang** worden gezien met ontwikkelingen in verloop van het virus transmissiereductie, vaccinleveringen, nieuwe virusmutaties en de mate waarin vaccins daartegen bestand zijn.
5. Grootschalig risicogericht testen vraagt veel inzet, zowel financieel als menskracht en operationeel (transport, materieel, testen). Het hangt van de effectiviteit af, of deze inzet gerechtvaardigd is. Een week in lockdown vraagt immers ook veel van Nederland. Binnen de pilots wordt gekeken naar aspecten van kosteneffectiviteit.

3 situaties waarin grootschalig risicogericht testen kan worden ingezet:

Er zijn drie situaties te beschrijven waarin grootschalig risicogericht testen kan worden ingezet.

- A. Er is sprake van een uitbraak in een GGD-regio, bijvoorbeeld een uitbraak onderzoek bij een zorginstelling of een school. Een uitbraak is een aantal positieven die aan elkaar zijn te linken. Het grootschalig testen kan worden gezien als een 'add-on', bovenop het uitbraakonderzoek door de GGD door in een bredere cirkel rondom de uitbraak te testen en hierin ook mensen zonder klachten mee te nemen. Door ook mensen zonder klachten te testen is grootschalig risicogericht testen mogelijk een snellere methode om de verspreiding tegen te gaan.
- B. Er is sprake van een verhoogde of bovengemiddelde infectiedruk in de regio. Verhoogde infectiedruk is een (groot) aantal positieven in een bepaald gebied, waarbij er geen duidelijk onderling verband is aangetoond. Om te weten wanneer de infectiedruk bovengemiddeld is, zullen signaalwaarden – of een combinatie daarvan – moeten worden vastgesteld. Er kan worden gedacht aan een bepaald aantal positieven per 100.000 (evt. per deelpopulatie leeftijd, woonsituatie, etc.); evt. een verhoogde incidentie overlijden (zal in principe altijd samengaan met verhoogde incidentie überhaupt); aanwijzingen voor hoge virusdruk ogv rioolwatermetingen of andere omgevingsparameters, in een bepaald gebied.

- C. Er is een indicatie of signaal waaruit blijkt dat er in een regio mogelijk een probleem op komt is. Er kan worden gedacht aan regio's waarbij de testincidentie laag is en het percentage positieve testen hoog. Deze indicatoren kunnen duiden op een probleem wat zich onder de radar bevindt.

Indien er in een gebied of GGD-regio sprake is van één van de bovenstaande situaties, is het de taak van de regionale GGD om deze signalen op te pikken, de duiden en kandidaat-populaties voor RGT te identificeren. De GGD zal doorgaans met het RIVM overleggen om te bezien of grootschalig risicogericht testen een passend instrument is. In het geval dat gekozen wordt voor grootschalig risicogericht testen, kan GGD/GHOR Nederland de regionale GGD faciliteren.

Randvoorwaarden voor starten met grootschalig risicogericht testen

Voordat gestart wordt met grootschalig risicogericht testen dient de proportionaliteit en subsidiariteit duidelijk te zijn en meegewogen te worden. Deze voorwaarden worden afgewogen door de GGD-arts en het RIVM voordat GRT voor een bepaalde locatie of groep wordt ingezet.

Proportionaliteit: In welke mate grootschalig risicogericht testen in een bepaald gebied of situatie naar verwachting gaat bijdragen aan meer inzicht in de verspreiding van het virus en beperking van transmissie, ten opzichte van wanneer er niet grootschalig risicogericht getest zou worden.

Subsidiariteit: Of grootschalig risicogericht testen voor de betreffende situatie de beste maatregel is en er geen andere, minder ingrijpende maatregelen of acties voorhanden zijn die eenzelfde effect kunnen bewerkstelligen.

Hoe ziet het opschalen eruit?

1. Opschalen naar een bredere populatie:
  - a. Juist asymptomatisch
  - b. Buiten de contactgroep
2. Verhogen van aantal testen.
3. Gebruiken van interventies om toegankelijkheid te vergroten (bijv qua locatie)
4. Verhogen van capaciteit om de doorlooptijd van test periode te verkorten
5. Inzet op testbereidheid en doorbreken van weerstand
6. Opschalen en versterken van naleven gedragsmaatregelen
7. Afhankelijk van de situatie (uitbraak, verhoogde infectiedruk of signalen dat er problemen zijn) en behoefte van regionale GGD wordt bekeken welke data moet worden verzameld om te beoordelen of GRT het gewenste effect heeft en inzichten kunnen worden gegenereerd wanneer ermee kan worden gestopt.